

From: Nina Bachke
Sent: 9. februar 2021 08:41
To: Øgar Petter; 'Krisestab_NY@hod.dep.no'
Cc: Beredskap Hdir
Subject: Delsvar på oppdrag 279 - evaluering
Attachments: Evaluering obligatorisk testing på grensen.docx

HOD v/Petter Øgar

Vedlagt følger rapport for aktiviteten, bruk av ressurser og erfaringer fra teststasjonene ved grensene i januar. Tallgrunnlaget for den første perioden er preget av at det var en periode med oppstart av mange rutiner og mangelfulle registreringer, ikke minst innreiseregistreringen. Vi ber om at HOD gir en tilbakemelding på hvilket omfang rapporteringen bør ha i de kommende månedene. Planen er at vi i løpet av kommende uke skal gi kommunene tilbakemelding på grunnlag av rapporten.

Hilsen Svein Lie

Nina Bachke
Seniorrådgiver
Avdeling plan og styring
Stab virksomhetsstyring
Tel: +47 91161774

Pb 220, Skøyen, 0213 Oslo,
Vitaminveien 4, 0483 Oslo
Tlf.: 810 20 050, postmottak@helsedir.no
www.helsedirektoratet.no

Notat: Vurdering av tiltaket obligatorisk testing ved innreise til Norge

Sammendrag

- Det ble i perioden 02.01-24.01 funnet 837 positive blant de innreisende, noe som utgjorde 1,4 prosent av de testede. Snaut 149 000 personer passerte inn i landet og over 59 000 personer ble testet ved teststasjonene ved grensepasseringer (om lag 66 prosent av de testpliktige)
- I uke 3 var antall innreisende nær 34 300. Det ble totalt testet 19 008 innreisende (84 prosent av de testpliktige) og 167 av testene var positive (0,9 prosent).
- Det er rimelig å anta at 500-700 av de som testet positivt i rapportperioden (02.01-24.01), hadde gått uoppdaget, dersom testingen fortsatt hadde vært frivillig. Månedlige utgifter på 41 748 000 kroner må sees opp mot konsekvensene av dette.
- Løpende endringer i forskriften i løpet av de første fire ukene har gjort at rammer for drift og gjennomføring har endret seg med høy hastighet.
- Det er nødvendig å få tilgang til bedre data for å kunne vurdere omfang og effekt av obligatorisk test ved innreise til Norge.
- Samarbeidet med de andre direktoratene er godt, men det er fremdeles viktig å styrke det praktiske samarbeidet ved flere av grensepasseringspunktene, slik at alle testpliktige ledes til teststasjonen. HelseDirektoratet vil bidra aktivt til å sørge for at dette arbeidet lykkes.

Bakgrunn

HelseDirektoratet fikk i oppdrag av HOD (nr. 279) å beskrive et system for obligatorisk testing for SARS-CoV-2 for alle innreisende til Norge. I forlengelsen av dette vedtok regjeringen den 31.12.20 at alle innreisende til Norge skal teste seg for covid-19 så snart som mulig og senest innen 24 timer etter ankomst til Norge. Forskriften trådte i kraft 02.01.21. Formålet med innføring av obligatorisk testing, er å forhindre import av mutert variant av SARS-CoV-2 viruset.

HelseDirektoratet har vurdert tiltaket etter fire uker. Iverksettelse av tiltaket har vært utfordrende for flere av kommunene/teststasjonene, og det er vanskelig å tegne et helhetlig bilde av situasjonen. Ulike datakilder har vært vanskelig å sammenstille, og kvaliteten på dataene er varierende.

I det følgende belyser vi:

- **Status for etablering av teststasjoner på grensen.**
- **Oversikt over antall innreisende, antall testede og positive tester de tre første ukene etter innføring av obligatorisk testing. I tillegg mer detaljerte data for uke 3.**
- **Utgifter til tiltaket i bemannings-, drifts- og etableringskostnader.**

Status for etablering av teststasjoner på grensen

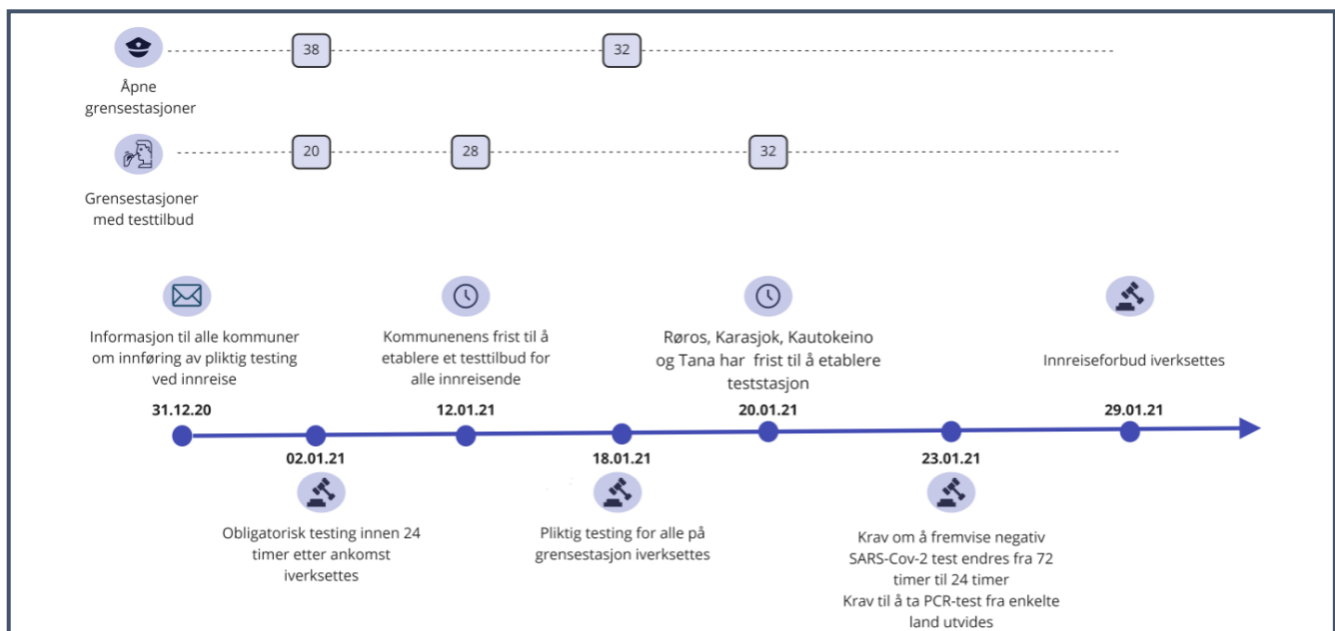
Samtidig med regjeringens beslutning om obligatorisk testing ved ankomst Norge, ble det bestemt at grensekontrollen skulle intensiveres. Dette medførte at flere mindre grensepasseringer ble stengt.

Den 02.01.21 var det 38 åpne grenseoverganger inn til Norge. Ved 20 av disse grensepasseringene var det allerede etablert en teststasjon (Lufthavnene Kjevik, Værnes, Sola, Haugesund, Torp, Flesland, Bodø, Oslo, Vigra, Langnes, og havnene Risavika, Larvik, Kristiansand, Oslo, Bergen, Langesund samt stasjonene Svinesund, Ørje, Magnormoen, Storskog ved vei). Åtte nye teststasjoner skulle etableres (Bjørkebekk, Riksåsen, Støa, Storlien, Umbukta, Graddis, Bjørnfjell og Helligskogen). Disse stasjonene fikk frist til den 12.01. med å etablere/oppskalert driften til å kunne teste alle innreisende. De ti gjenværende grenseovergangene uten teststasjon, ble bemannet med politi som henviste de innreisende til testing i kommunen..

Obligatorisk testing på selve grenseovergangen ble innført 18.01. Da ble det bestemt at seks av de ti grenseoverganger som var bemannet av politi skulle stenges, og at det skulle etableres teststasjon ved de resterende fire (Vauldalen, Polmak, Karasjok og Kautokeino). På grunn av kapasitetsutfordringer ble det gitt unntak på Svinesund. De som passerte kunne teste seg i hjemkommune dersom ventetiden på testing var mer enn en time.

Kapasiteten ved teststasjonene ble gradvis bygget opp, og den 28.01 var det etablert testtilbud ved alle de 32 åpne grenseovergangene i Norge. I Kautokeino og Tana er teststasjonen av særlige grunner plassert i tilknytning til kommunens ordinære teststasjon. Alle andre steder ligger testtilbudet i tilknytning til grensepolitiet, eller noe inn fra grensen, men uten omkjøringsmuligheter på veien.

Figur 1: Tidslinje og milepæler knyttet til etablering av teststasjoner og obligatorisk testing

Utfordringen med å etablere god nok testkapasitet har vært størst ved Oslo Lufthavn og Svinesund. I løpet av uke 4 har samtlige teststasjoner fått god nok kapasitet til å teste alle testpliktige. Ved Langesund Havn og Bergen Havn har det ikke vært trafikk siden obligatorisk testing ble innført. Oslo Havn har hatt en ankomst den 02.01, men etter det har passasjertrafikken vært innstilt.

Erfaringer fra kommunene

Kommunene melder at etablering og oppgradering av teststasjonene har gått bra. Arbeidet har tatt noe mer tid enn ønsket, men HelseDirektoratet opplever at kommunene har gjort det de kan for å øke kapasiteten tilstrekkelig. Opplæring av personell, samtidig med stor aktivitet på teststasjonen, har vært en stor utfordring ved Svinesund.

Det kan se ut som om en rekke bilister, særlig på Østlandet, har unngått å teste seg ved å benytte muligheten for omkjøringer. Dette er løst ved fysisk stenging av vei ved Ørje i Marker kommune, og ved å etablere ny veiforbindelse fra grensepassering til teststasjon ved Svinesund.

I tillegg har det vært uklarhet mellom politi og kommune om hvem som skal sørge for at de med testplikt gjennomfører testen. Den 29.01 ble dette ansvaret plassert hos politiet.

De fleste flyplasser, med unntak av Oslo Lufthavn og Torp, har få ankomster. Det samme gjelder havner. Trafikken har vært svært lav den siste uken i januar. Samtidig har flere teststasjoner gjennomført flere tester i uke 4, som følge av økt kapasitet og strengere regler for hvor man skal teste seg. Samtlige teststasjoner melder om godt samarbeid med politiet.

Kommunene viser en veldig vilje til å delta i innsatsen for å få stanset importsmitten.

Metode og datainnsamling

Antall utførte tester og antall positive prøvesvar rapporteres daglig fra den enkelte teststasjon til HelseDirektoratet. Alle tester som tas, skal også registreres også i Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS). Foreløpig er det ikke godt nok samsvar mellom det teststasjonene rapporterer til direktoratet og det vi finner i MSIS. Årsaken til dette er at noen teststasjoner ikke registrerer svar på hurtigtester i MSIS, og at det ikke er opprettet unike identer for alle teststasjoner, og derfor ikke mulig å skille teststasjonen ved grensen fra andre teststasjoner i kommunene. Data brukt i denne evalueringen er derfor hentet fra rapporteringen fra teststasjonene til HelseDirektoratet. Vi jobber kontinuerlig med å bedre kvaliteten på dataene, og siste halvdel av januar ser vi at særlig at de største teststasjonene har god kvalitet på rapporteringene sine.

Alle data om innreisende ved flyplasser og havner er hentet fra flyplasseierne Avinor, Sandefjord Lufthavn og rederiene Color Line og Fjord Line.

For antall grensepasseringer langs vei og i havner, er det estimert antall passerende med testplikt. Begge steder utgjør langtransportsjåfører en signifikant andel av de innreisende. Ved veipasseringene utgjør også grensependlerne en stor andel. Begge disse gruppene er unntatt obligatorisk test ved innreise (selv om grensependlerne tester seg jevnlig etter §6b i Covid-19-forskriften). Ved flyplasser har vi ingen tall på grupper som er unntatt obligatorisk test, men vet at de utgjør en langt lavere andel enn ved vei og i havner. Bruttotallene på innreise fra Avinor og Sandefjord Lufthavn brukes derfor i beregningene.

Mange teststasjoner hadde kapasitetsutfordringer i uke 1 og 2. Derfor har vi bedt kommunene om å rapportere kostnadsdata for uke 3. Som nevnt over er kvaliteten på registreringen av antall tester og antall positive prøvesvar bedre denne uken, enn de forutgående ukene. I tillegg ble plikten til å teste seg ved selve grenseovergangen forskriftsfestet 18.01.

Estimering av antall grensepasseringer og testpliktige langs vei

Antall grensepasseringer og testpliktige langs vei er beregnet på to måter. Det er i hovedsak tatt utgangspunkt i data fra innreiseregisteret til DSB. Dette registeret viser antall innreisende med bil/buss per dag, 21 495 i uke 3. I tillegg finnes totaltallet for innreisende (ved alle typer grensepasseringer) som har registrert unntak fra innreisekarantene, 14 534 i uke 3. Det forutsettes at 75 prosent av de med unntak fra innreisekarantene reiser med bil/buss (i motsetning til båt/fly), antall med unntak langs vei er dermed 10 901 personer, og antall testpliktige 10 595.

Innreiseregisteret fra DSB gir ikke tall for de enkelte grensepasseringene, og gir totaltall for alle grenseoverganger langs vei.

Antall grensepasseringer og antall testpliktige langs vei kan også estimeres mer indirekte, med utgangspunkt i antall kjøretøy registrert ved de ulike grensepasseringene fra trafikldata.no. Denne metoden er brukt for å estimere tall for de enkelte teststasjonene i tabell 4.

Antall kjøretøy som passerte inn i landet (<7,6 meter) den 29. og 30.01 var halvert sammenliknet med antallet samme dager uken før, ved grensepasseringene ved Svinesund, Ørje og Magnormoen. De som fortsatt reiser inn i Norge antas å være norske statsborgere, bosatt i Norge eller tilhører en av unntakskategoriene i midlertidig lov om innreisestriksjoner. Mange er grensependlere. Totalt vil denne gruppen inneholde mange med unntak fra obligatorisk test, i tillegg til noen med testplikt.

Den halvparten som avholder seg fra å reise inn i landet, antar vi er mange utlendinger med testplikt, men også en del grensependlere (og andre med unntak) som ikke bekler yrker med kritisk samfunnsfunksjon. Totalt sett vurderes denne gruppen å inneholde mange med testplikt, i tillegg til noen med unntak fra obligatorisk test.

De to gruppene vurderes å være like, relativt sett. På bakgrunn av den antakelsen vurderes det at andelen testpliktige personer av de som totalt passerte grensen over vei i uke 3 var 50 prosent av det totale innreiseantallet. Det beregnes i gjennomsnitt 1,5 personer per kjøretøy. Det passerte ifølge tall fra Statens vegvesen 18 218 kjøretøy (<7,6 meter) ved grensepasseringene i uke 3.

Denne måten å beregne passerende og testpliktige langs vei gir data for de enkelte teststasjonene, og er benyttet i den tabellen hvor dette vises.

De to forskjellige måtene å beregne innreisetall og antall testpliktige ved veioverganger vil ikke gi helt sammenfallende resultater. Den indirekte metoden er benyttet i tabell 4, utover dette brukes dataene fra DSB.

Oversikt over antall innreisende og antall testede for hele perioden

Det er utfordringer med tallmaterialet som gjør det krevende å gi gode estimater på hvor mange grensepasseringer som er gjennomført i perioden fra 02.01 – 24.01. Tabellen under viser fordeling av antall innreisende på flyplass, havn og vei. Datagrunnlaget baserer seg på tall fra flyplassiere, fergeselskaper og DSBs innreiseregister for grenseoverganger på vei. Tallene fra flyplassiere og rederiene oppfattes som pålitelige, mens antall grensepasseringer på vei er det knyttet stor usikkerhet til.

Tabell 1: Passeringer på ulike typer grenseoverganger

Grenseovergang	Antall grensepasseringer
Flyplass	65 326
Havn	7 759
Vei	75 608

Totalt	148 693
---------------	----------------

Data fra DSBs innreiseregistreringsskjema viser at det i gjennomsnitt er rundt 40 prosent som krysser av for at de er fritatt fra karanteneplikten.

Totalt for hele perioden (02.01 – 24.01) er det gjennomført 59 225 tester, og av disse er 837 positive.

Tabell 2: Antall testpliktige og antall utførte tester

Antall grensepasseringer	148 693
Antall testpliktige	89 216
Antall tester	59 225 (66,4%)
Antall positive	837 (1,4%)

Oversikt over antall innreisende og antall testede for uke 3

Vi ser at datagrunnlaget er av bedre kvalitet utover i perioden. Vi har jobbet kontinuerlig med å bedre datakvaliteten, i tillegg til at obligatorisk testing ved grenseoverganger ble innført mandag 18.01. Vi anser derfor at uke 3 gir et godt grunnlag å vurdere hvor mange av de som er testpliktige som faktisk blir testet, og hvor mange av dem som tester positivt.

Tabellen 3: Antall passeringer og testede på de ulike grenseovergangene i uke 3. Veidata er her hentet fra DSB innreiseregister.

	Antall passeringer totalt	Antall passeringer med testplikt	Antall tester	Andel testet av de med testplikt
Flyplass	10 862	10862	9570	88 %
Havn	1922	1070	806	75 %
Vei	21495	10595	8632	81 %

Tabell 4: Data for uke 3, for den enkelte grenseovergang. Innreisetall ved veioverganger estimert på bakgrunn av tall fra Statens vegvesen.

Kommune	Teststasjon	Antall passeringer totalt	Antall passeringer med testplikt	Antall tester	Antall Positive	Andel positive
Ullensaker	Oslo lufthavn	7281	7281	6021	31	0,5 %
Bergen	Flesland	1093	1093	1237	78	6,3 %
Sandefjord	Torp	1016	1016	952	26	2,7 %
Stavanger	Stavanger lufthavn	904	904	793	1	0,1 %
Kristiansand	Kristiansand havn	618	289	291	3	1,0 %
Stjørdal	Værnes	357	357	363	0	0,0 %
Giske	Vigra	211	211	204	0	0,0 %

Sola	Risavika havn	87	87	87	0	0,0 %
Aremark	Bjørkebekk	550	275	65	0	0,0 %
Narvik	Bjørnfjell	253	127	163	7	4,3 %
Saltdal	Graddis	248	124	74	1	1,4 %
Storfjord	Helligskogen	592	296	99	0	0,0 %
Larvik	Larvik havn	1217	694	428	3	0,7 %
Eidskog	Magnormoen	5812	2906	1857	1	0,1 %
Kongsvinger	Riksåsen	832	416	136	0	0,0 %
Meråker	Storlien	1017	509	273	1	0,4 %
Sør-Varanger	Storskog	170	128	125	7	5,6 %
Trysil	Støa	454	227	263	1	0,4 %
Halden	Svinesund	11070	5535	3578	7	0,2 %
Røros	Vauldalen			28	0	0,0 %
Marker	Ørje	6244	3122	1971	0	0,0 %

I uke 3 var det ingen utenlandstrafikk ved følgende grenseoverganger: Langesund Havn, Oslo Havn, Bergen Havn, Kjevik Lufthavn, Karmøy Lufthavn, Bodø Lufthavn og Tromsø Lufthavn. I tillegg er ikke tall fra Rana, Karasjøk, Tana og Kautokeino inkludert, da disse ikke var i full drift enda. Grensen i Nordland og Troms var stengt i flere dager på grunn av uvær. Dette påvirker tallene.

Modellen som er brukt til å estimere antall innreisende og testpliktige ved de enkelte teststasjonene langs vei er den samme alle steder, noe som vil gi skjeve resultater, særlig ved de mindre grensepasseringene. Beregningene av antall testpliktige for de enkelte (mindre) teststasjonene langs vei har dermed store feilmarginer. Blant annet vil estimatene for antall testpliktige ved Helligskogen, Aremark, Riksåsen og Meråker være overvurdert.

Ved noen grensepasseringer overgår antall testede det som er estimert antall testpliktige. Det kan være fordi estimatet på antall testpliktige ikke stemmer, eller fordi det er testet personer som ikke er testpliktige. Vi vet for eksempel at ved flere flyplasser testes en del transitt-passasjerer som kommer fra utlandet via Oslo.

Ved bruk av tallene fra DSB er det beregnet at 81 prosent av de testpliktige langs vei lot seg teste i uke 3. Den indirekte beregningen gir en testandel på 63 prosent. I denne beregningen er det lagt til grunn at 1,5 personer satt i hver bil i gjennomsnitt. Hvis vi legger til grunn at det er 1, 2 personer i gjennomsnitt i hver bil, vil testandelen være 79 prosent. Små endringer i de uavhengige variablene gir altså store utslag i resultatene.

I beregningene av antall testpliktige i havnene er det tatt utgangspunkt i rederienes tall for cargo, her det samme som tungtransport. Alle som ikke er cargo har blitt vurdert som testpliktige, og testandelen er beregnet til 75 prosent. Alle teststasjonene rapporterer imidlertid selv at de tester godt over 90 prosent av de testpliktige. Det kan altså være en del som har testunntak som ikke fanges opp av våre tall.

Testmetoder

Helsedirektoratet sendte 07.01.21 ut "Brev til landets kommuner om testing av innreisende til Norge" (<https://www.helsedirektoratet.no/tema/beredskap-og-krisehandtering/koronavirus/anbefalinger-og-beslutninger>) med anbefaling om å ta i bruk

hurtigtester som primær testmetode på grensestasjonene. Dette for å redusere presset på analysekapasiteten i de mikrobiologiske laboratoriene, og for raskt avdekke eventuelle smitteførende personer og sikre at nærkontakter settes i karantene. Svar på hurtigtesten er meldepliktig til MSIS, og testasjonene har egen kode som gjør at vi gjenfinner opplysninger på testede og positive tester fra de enkelte testasjonene.

Personer som tester positivt på hurtigtester ved innreise, skal få beskjed om å følge opp dette med en PCR-test i egen kommune.

Et flertall av grensestasjonene har tatt i bruk hurtigtester og særlig de største grensestasjonene benytter i hovedsak hurtigtester. De som ikke har tatt i bruk hurtigtester rapporterer at eget HF har god analysekapasitet på PCR. Det er fortsatt en underrapportering til MSIS på resultater fra hurtigtester.

Kostnader/bemanning

I tabellen under vises selvrapporterte tall fra kommunene for uke 3. Kommunene med teststasjoner på grensen er bedt om å rapportere inn antall årsverk og driftskostnader, samt etableringskostnader. Kommunene som er vist i tabellen under er de som har rapportert inn. Kostnadsdataene er derfor noe mangelfulle.

Tabell 5: Kostnader per teststasjon

Kommune	Teststasjon	Antall årsverk	Etableringskostnader	Driftskostnader
Ullensaker	Oslo lufthavn	89,5	510 778	2 605 773
Oslo	Oslo havn	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Bergen	Flesland	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Bergen	Bergen havn	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Sandefjord	Torp	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Stavanger	Stavanger lufthavn	14	20 000	200 000
Kristiansand	Kristiansand havn	11,9	87 000	72 400
Kristiansand	Kjevik	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Stjørdal	Værnes	11*	-	132 995
Giske	Vigra	8	50 000	280 000
Sola	Risika havn	1	-	30 000
Aremark	Bjørkebekk	7	550 000	115 000
Narvik	Bjørnfjell	11,8	391 700	235 722
Saltdal	Graddis	19,75	370 000	250 000
Karmøy	Haugesund lufthavn	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Storfjord	Helligskogen	9	250 000	250 000
Larvik	Larvik havn	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Eidskog	Magnormoen	20,4	290 000	382 000
Kongsvinger	Riksåsen	2	15 000	77 138
Meråker	Storlien	7,5	-	100 000

Sør-Varanger	Storskog	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Trysil	Støa	8,6	76 200	116 700
Halden	Svinesund	149	19 700 000	2 510 000
Røros	Vauldalen	4	8 842	34 772
Marker	Ørje	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Karasjok	Karasjok	5	-	115 000
Tana	Tana	1,5	21 000	24 000
Kautokeino	Kautokeino	3	119 076	38 775
Storfjord	Helligskogen	9	250 000	250 000
Rana	Rana	Mangler data	Mangler data	Mangler data
Tromsø	Tromsø	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Bodø	Bodø	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk
Bamle	Langesund havn	Ikke trafikk	Ikke trafikk	Ikke trafikk

*Anslag basert på oppgitte lønnskostnader

For å beregne etableringskostnader for teststasjonene som ikke har rapportert, har vi tatt utgangspunkt i de innrapporterte kostnadene. Vi har beregnet en gjennomsnittlig etableringskostnad og multiplisert denne med 14, som er det antallet teststasjoner som ikke har oppgitt noen kostnader. Tromsø, Bodø, Kjevik (Kristiansand), Karmøy, Bergen Havn, Oslo Havn og Langesund Havn (Bamble) hadde ikke trafikk i uke 3. Vi har likevel antatt at det vil/ha forekommet etableringskostnader.

Gjennomsnittlige etableringskostnader	1 247 755
Antall teststasjoner som ikke har oppgitt etableringskostnader	14
<hr/>	<hr/>
Forventede ytterligere etableringskostnader	17 468 575
<hr/>	<hr/>
Oppgitte etableringskostnader	22 459 596
<hr/>	<hr/>
Totale etableringskostnader	39 928 171

For å anslå totale driftskostnader, har vi tatt utgangspunkt i innrapporterte driftskostnader fra kommunene. Vi har beregnet en enhetskostnad (kostnad per innreisende) ved å dele totale innrapporterte driftskostnader på totalt antall innreisende i disse kommunene. Vi fant en enhetskostnad på 374, som vi multipliserer med totalt antall innreisende i Norge i uke 3. Vi legger i tillegg til driftskostnader for Karasjok, Tana og Kautokeino, som har rapportert inn driftskostnader for uke 3 selv om de ikke har drift enda. Vi har ikke beregnet kostnader for de teststasjonene som ikke hadde drift i uke 3, og som heller ikke har oppgitt noen driftskostnader.

Totale driftskostnader	7 570 275
Antall innreisende (på teststeder som har rapportert inn driftskostnader)	19 544
Kostnad per innreisende	387
Totalt antall innreisende uke 3	25 597
<hr/>	
Anslåtte driftskostnader etablerte driftsstasjoner uke 3	9 914 876
<hr/>	
Karasjok	115 000
Tana	24 000
Kautokeino	38 775
<hr/>	
Anslåtte driftskostnader uke 3	10 092 651

Driftskostnadene svarer til:

- 43 734 819 kroner per måned
- 524 734 819 kroner per år

Kontroll og ansvar for å sikre testing av de innreisende

De siste ukene har det vært flere oppslag i media om mangelfull testing og kontroll ved grensene. De sentrale spørsmålene er om det er etablert testtilbud ved grensepasseringen, og om det er sikret at alle som skal testes får et tilbud og om det er noen som unndrar seg testingen.

Det er flere parter med ansvar for etablering og drift av grensekontroll og testing ved grensene.

- Politiet har ansvar for grensekontroll og at de oppfyller kravene ved innreise, herunder dokumentert test for covid-19, og innreiseregistrering.
- DSB har ansvar for drift av ordningen med innreiseregistrering
- HelseDirektoratet har ansvar for å sørge for at kommunene med grensepassering etablerer tilbud med testing for covid-19. Det er nå etablert testtilbud ved alle åpne grensepasseringer. Etableringen ved Neiden er under utredning av Sør-Varanger kommune. Vår erfaring er at det nå er tilstrekkelig kapasitet i forhold til antall reisende.

Det er etablert et godt samarbeid på direktoratsnivå mellom POD, DSB og Hdir.

Ved noen av de større grensestasjonene ledes trafikken forbi i flere løp, avhengig om sjåføren eller de øvrige reisende har plikt til å la seg teste eller ikke. Dette har gitt grunnlag for spørsmål om det er noen som passerer uten pliktig testing.

Vi har også fått tilbakemeldinger om at politiet presiserer at de ikke har myndighet til å regulere trafikken forbi teststasjonen. Det er mulig at det skyldes at politiet på stedet ikke er kjent med Justisdepartementets melding til politidistriktene av 29.01.

DSBs ordning med reiseregistrering er fremdeles i utvikling. Parallell registrering fra flyselskap og rederier har vist at tall fra innreiseregisteret ikke er pålitelig. Det arbeides med å forbedre datakvaliteten og dessuten koble innreiseregistreringen til MSIS-registeret (eget oppdrag fra HOD).

Ekspertutvalget ledet av Steinar Holden har fått et nytt oppdrag med å vurdere hvordan samfunnsøkonomien påvirkes av strategier og tiltak for å håndtere covid-19. Vurdering av tiltaket med teststasjoner på grensen vil være en del av denne vurderingen. Etterlevelse av karantene og isolasjon vil bli vurdert, og tiltaket vil bli sammenliknet med alternative tiltak.

Konklusjon

Det ble i perioden 02.01-24.01 funnet 837 positive blant de innreisende, noe som utgjorde 1,4 prosent av de testede. Snaut 149 000 personer passerte inn i landet og over 59 000 ble testet ved grensepasseringene (66 prosent av de testpliktige). I evalueringsrapporten for de frivillige testsentrene, som ble etablert høsten 2020, estimeres det at 137 122 personer passerte inn i landet i rapportperioden. Av disse ble 9 488 testet og 31 (0,33 prosent) personer testet positivt.

Dersom smittetrykket hadde vært det samme (1,4 prosent positive tester), hadde 132 personer testet positivt i september. Det er derfor rimelig å anta at 500-700 av de som testet positivt i januar hadde gått uoppdaget dersom testingen fortsatt hadde vært frivillig. Månedlige utgifter på 43 735 000 000 må sees opp mot konsekvensene av dette.

Obligatorisk testing ble innført 02.01.21, og i de påfølgende ukene er det kommet flere endringer i forskriften. Dette har medført at rammene for drift og gjennomføring har endret seg tilsvarende.

En utfordring for å vurdere effekt av obligatorisk test ved innreise til Norge, er svak kvalitet på dataene. Vi har ikke sikre tall på antall grensepasseringer langs vei, eller nøyaktige tall for antall testpliktige ved noen grensepasseringer.

En hovedkonklusjon er derfor viktigheten av å få tilgang til bedre data. HelseDirektoratet ba kommunene fredag 29.01 om å manuelt telle alle passerende ved grenseovergangene. I tillegg til å registrere antall tester, skal det registreres årsak til å ikke teste seg (pendler/langtransport osv). På lengre sikt er det ønskelig at nødvendige data leveres fra innreiseregistreringskjemaet, og HelseDirektoratet bidrar i DSB sitt arbeid for å utvikle dette.

En annen hovedkonklusjon er at det fortsatt er noe vei å gå før alle med testplikt faktisk tester seg ved grenseovergangene, både ved flyplasser, havner og langs vei. Denne problematikken er adressert i etterkant av rapportperioden, og politiet har nå fått ansvar for å koordinere logistikken ved de enkelte grensepasseringene, slik at alle testpliktige ledes til teststasjonen. HelseDirektoratet vil bidra aktivt til å sørge for at dette arbeidet lykkes.